

KNU unlv>kt ubE' DwrR&L uR

**t qX'd(1)
unlvRt w>u&u&d**

11unlvvkt w>[vDpRvDof 'Dunlvvkt 'l. t xlvz.

မုၢ်မဆါတနံၤညါအံၤကညီမိလၢဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါကိးအိၤလၢကညီကလုာ်အဖူၣ်အထၢတဖၣ် မုၢ်ဝဲစိုၤ,ပိုၢ်,ဘဲ,မိၤန့ၢ်ပုၤ,ပကူၤ,ကဲၤခၢၣ်,ကဲၤဘါ, ကယါ, ကယါန့ၢ်,ပအိၣ်,ယုၤနးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီအဖူၣ်အထၢတဖၣ် ခဲလၢၣ်မုၢ်ပုၤဟဲလီၤစၢၤလၢမိၣ်ကိၣ်လွဲးအဖူၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးအိၣ်လၢကိၣ်ဘၣ်ဟီၣ် ကဝီၤဒီးခိၣ်ဝဲတရူးကီၢ်ဝံၤဟဲန့ၣ်လီၤဆူကီၢ်ပယီၤ လၢဘၣ်တၢ်ကိးအိၤခဲအံၤ အပူၤဖဲတချးခရံၣ်န့ၣ် (ချ.ခ.နၣၤ၂၅)န့ၣ်တဘျီ,(ချ.ခ.နၣၤ၃၉)န့ၣ်တဘျီဒီး မုၢ်ကလုာ် အဆိကတၢ်တက လုာ်လၢအဟဲန့ၣ် လီၤဆူကီၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီကလုာ်တဖၣ်အါတက့ၢ်အိၣ်ဆိးတၢ်ဝဲဖဲပျၢၣ်လိာ်ကျိၤ,ကိၤလိာ် ကျိၤ,ယိာ်လိာ် ကျိၤအထံ ကျိၤတြီၤသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.လၢအခိၣ်ထံးကညီကလုာ်တဖၣ် တအိၣ်ဆိးကျိၤယုာ်ဒီးကလုာ် ဂၤအါလၢၣ်ကဲၤဆိးဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်တုၤလီၤလၢတြိးတံးရူးခိၣ်လိာ်န့ၣ်အစိၤဆၢကတီၢ်မးတၢ်အိၣ်ကျိၤကျိၤ ဒီးကလုာ်ဂၤအါထီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.အဂ့ၢ်မုၢ်ဝဲ,မုၢ်လၢပုၤပယီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးဝဲလၢကညီမိ သ့ၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ကဝီၤပူၤအါထီၣ်ဒီးကညီမိလၢအမၤကီၢ်ပဒိၣ်တၢ်မၤတဖၣ်ဘဟးအိၣ်ဆူတၢ်လီၤအ ဂၤတဖၣ်အါထီၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.

ဆၢကတီၢ်မုၢ်မဆါတနံၤညါအံၤကလုာ်လၢအအိၣ်ဆိးသကိးလၢကီၢ်ပယီၤပူၤတဖၣ်လၢ အမုၢ်ကညီ.ကၣ်,ခိၣ်,ယိၤ,မိၣ်,ရခၢၣ်,ပယီၤသ့ၣ်တဖၣ်အကျိၤပယီၤကလုာ်မုၢ်ဝံၤကညီကလုာ်မုၢ်ပုၤ လၢအနီၣ်ဂံၢ်အါကတၢ်ခဲဖုတဖုန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤလၢကညီမိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဆိးဝဲန့ၣ်မုၢ်တၢ်လီၤလၢအအိၣ်လၢပုၤဝဲဒီးန့ၣ်ဆၢဟီၣ်ခိၣ် လၢတၢ်ထူးတၢ်တီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီကလုာ်တဖၣ်အိၣ်ရၤလီၤအသးဒီးအါတက့ၢ်အိၣ်ဆိးဝဲ လၢကီၢ်ပယီၤကလံၤထံးကစၢ်တူၢ်တဖၣ်,ပၤထံးတၢ်လီၤတဖၣ်ဒီးပိၣ်လဲၣ်ကၢ်န့ၣ်တၢ်လီၤတဖၣ်န့ၣ် လီၤ.

21rB[Dcd up>vdyRt pE' Dunlvv>u&u&w>t do;

ကညီကလုာ်ယုာ်ဒီးကလုာ်အဂၤတဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဆူတၢ်လီၤလၢခဲအံၤတၢ်ကိးအိၤလၢ ကီၢ်ပယီၤလၢအပူၤကွၢ်အနီၣ်လၢအကထိတဖၣ်လံၤလံၤတကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ်ဒီးဆီလီၤဟံၤလီၤအ ဘီအမုၢ်ဖိတဖၣ်အဟီၣ်ဝီၤဘၣ်ထွဲအသိးဒီးအိၣ်ဆိးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဆီလီၤအသးဒီးန့ၣ်အဖၢမုၢ်ဖဲ ခရံၣ်ရံၣ်န့ၣ်(၁၁)ယၤဖိၣ်န့ၣ်,ပကီၤစိၤပၤအနီၣ်ရထၣ်အစိၤတဘျီ,ခရံၣ်န့ၣ်(၁၅)ယၤဖိၣ်န့ၣ်ဖဲတီအူစိၤ ပၤဘယူးနီၣ်အစိၤတဘျီဒီးခရံၣ်န့ၣ်(၁၈)ယၤဖိၣ်န့ၣ်ဖဲဖဲကူပီၤလိာ်ပၤအစၢၤစိၤပၤအလီၤဖယါအစိၤတ ဘျီ.ထံကီၢ်သယဲၤဖိတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒုးနၤဒုးယၢၣ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးတၢ်တဖိၣ်က့ၤအိၣ်ကီၢ်တဘျီ ယိအသိးဒီးပၤအိၤန့ၣ်လီၤ.ယုာ်တရၢ်,အၣ်သၣ်ဒီးမနံးပူၣ်ရးလီၤကဝီၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်တၢ်ထီၣ်ဒုးပၤ ဆူၣ်အိၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဘီမုၢ်ဖိလၢတၢ်ဒုးနၤဟံၤဖိၣ်ပၤဆူၣ်အိၤတဖၣ်အံၤတအိၣ်ဂၢ်ကျၢၤဝဲယံၣ်ယံ င်ဘၣ်.လီၤပအၣ်ကွၢ်ဒီးကဲထီၣ်က့ၤဘီမုၢ်ဖိတဖၣ်အကလုာ်ဘၣ်ထွဲအသိးမုၢ်ဂ့ၤ,ဟီၣ်ကဝီၤဘၣ်ထွဲ

အသီးမှီဂုၤဖဲမိၤဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်အစိၤဒိတကတီၢ်ဒီးပၤလီၤပြုးလီၤက့ၤအသးဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

3lcl/dell t p l u n j l w > u & l u & d v > t d o ;

ခိလိၣ်န့ၣ်သန့န့ၣ်လိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်လၢကျိၣ်စ့ကစၢ်တၢ်မၤလဲၢ်အိၣ်ကီၢ်သန့န့ၣ်လီၤ.သန့အံၤ မ့ၢ်သန့လၢအထီၣ်ဒုးဘၢၣ်ဖျိမၤနၢၤပၤပုၤကီၢ်,ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤပၤဆူၣ်ဝဲဒီးဟၢတံၢ်ဆူးသ့ၣ်အိၣ်ညၣ်ဝဲ ဒၣ်လၢမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဂ့ၢ်ဝိန့ၣ်လီၤ.သန့အံၤသ့ၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးဟီၣ်ကဝိၤလၢအဒီးလုၢ်ဘၢသးလၢအ တၢ်စိတၢ်ကမိၤအဖိလၢန့ၣ်လီၤ.

ဘံးတံးရူးပဒိၣ်ထီၣ်ဒုးကီၢ်ပယီၤ(၃)ဘျီဒီးဖဲၤဂၤစၢၣ်န့ၣ်အပူၤဒုးန့ၣ်ကွၢ်ကီၢ်ဒိတဘုၣ်န့ၣ်ဝဲၤကညီက လုၢ်အဟီၣ်ကဝိၤတၢ်ပၤဒီးကလုၢ်အဂၤအဟီၣ်ကဝိၤတၢ်ပၤတဖၣ်ဟ်ပနီၣ်ဝဲဒ်အမ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤအ သိးဒီးပၤဝဲဒ်ကီၢ်တဘုၣ်ဒိၤသန့အဂံၢ်ထံးအသိးန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဒုးန့ၣ်ဆူၣ်ဝဲဒ်အလီၢ်ခံစူးကါဝဲကလုၢ် ဂ့ၢ်ဝိတၢ်ဘၣ်ကံၢ်ကုၢ်လၢအအိၣ်ဟ်စၢၤလၢမိၤဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်လိၣ်ပုၤသန့အစိၤလံၤလံၤဒီးမိၤဟီၣ်ခိၣ်က စၢ်လိၣ်ပုၤသန့အတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်တဖၣ်ဒီးပၤကီၢ်ပယီၤလၢတၢ်နီၤဖးကျဲၤပၤတၢ်သန့လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ လီၤ.မိၤဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်လိၣ်ပုၤသန့စ့ၢ်ကိးတတူၢ်ကွၢ်စ့ၢ်ဝဲဘၣ်,ဟ်ဒၣ်ဝဲဒ်အအိၣ်တ့ၢ်ဟ်စၢၤတ့ၢ်လံၤအ သိးလီၤ.

ကညီကလုၢ်တဖၣ်လၢခိလိၣ်န့ၣ်အစိၤအိၣ်ဘၣ်ဝဲဒ်လၢတြးတံးရူးပဒိၣ်အတၢ်နီၤဖးကျဲၤပၤ တၢ်အဖိလၢဒီးဖဲစိၤအဝဲန့ၣ်ကညီအပူၤတၢ်ကရၢကရိအပူၤပၤမၤတၢ်ဖိ,ပုၤသ့လံာ်သ့လံာ်,ပုၤကူၣ်လဲ မၤကၤတၢ်,ပုၤမၤတလီၢ်တၢ်ကၤဒီးကီၢ်ပဒိၣ်အပူၤမၤတၢ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်လီၤ.တကတီၢ်ယိကလုၢ် ဂ့ၢ်ဝိသးသဟီၣ်တဖၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဝဲအဖိခိၣ်ဖဲၤဂၤစၢၣ်န့ၣ်အပူၤဒိကလုၢ်ကရၢ(KNA)အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒ် န့ၣ်လီၤ. စိၤသိကညီကလုၢ်ဂ့ၢ်ဝိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤစးထီၣ် အိၣ်ဖျိထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ကညီဒိကလုၢ်ကရၢ (KNA)အံၤတၢ်ကရၢကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဖဲတချူးအဲကလံး-ပယီၤတၢ်ဒုးသၢဘျီတဘျီကထီၣ်ဒီးဘ ဉ်လွံၢ်န့ၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

4l, y. t p l u n j l w > u & l u & d t w > t d o ;

၁၉၄၁န့ၣ်အလၢၣ်တကပၤ,ခိဖျိ(BIA)အတၢ်တိစၢၤဆိၣ်ထွဲအဖိခိၣ်ဖဲးဆူးယပၣ်န့ၣ်လီၤဒုးဖျိ ကွၢ်ပုၤတြးတံးရူးဖိလၢကီၢ်ပယီၤပူၤဝဲၤအလီၢ်ခံပုၤယပၣ်ဖိတဖၣ်ပၤကီၢ်ပယီၤတုၤဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးခံဘျီ တဘျီဝဲၤတစုဖဲၤ၁၉၄၅န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲဆၢကတီၢ်အံၤအပူၤ(BIA)ပယီၤသုးတဖၣ်မၤအၢမၤနး,မၤတရီ တပါ,မၤသံမၤဝိ,ကညီဖိတဖၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးကညီပယီၤကလုၢ်ဂ့ၢ်ဝိတၢ်သဘၣ်သဘုၣ်အယိ လၢထံထၣ်စ့တကပၤမၤရွၢၣ်ထီၣ်ကွၢ်တီခိၣ်ရိၣ်ဖဲဒီးလၢဖၣ်ပူၣ်တကပၤ,ဒၢလုၣ်တၢ်,ဝံၣ်လံာ်စိ,အိၣ် ရူးဒီးစိၤဒိၣ်ဂ့ၢ်တဖၣ်တီခိၣ်ရိၣ်ဖဲဒီးဒုးဆၢထီၣ်ဒါဝဲ(BIA)တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယပၣ်အစိၤကညီဖိတဖၣ်အကလုၢ်ဂ့ၢ်ဝိသးသဟီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲအမဲၣ်ညါလၢခံတပ တီၢ်ထံၣ်ကီၢ်သးဂ့ၢ်ဝိအတၢ်စိၣ်မဲၣ်စိၣ်နီၤဒီးတၢ်ရိၣ်ဖိၣ်ယုဖိးလိာ်သးအိၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤဟး ဂီၤကွၢ်(BIA)ဝဲၤအလီၢ်ခံဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၤ(BDA)အဆၢကတီၢ်ကညီဖိအါဂၤန့ၣ်လီၤမၤသကိး တၢ်လၢ(BDA)အပူၤဒီးဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီး(ဖဆပလ)န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ကတဲၣ်ကတီၢ်ထီၣ်တၢ်ပၢ် ဆၢထီၣ်ဒါဖဲးဆူးအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဒုးထီၣ်ကွၢ်ဖဲးဆူးအတၢ်ဒုးတဖၣ်အပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်ကညီဖိတဖၣ်မၤယုၣ်မၤ သကိးတၢ်ဒီးသိၣ်မ့ၢ်ကရၢဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

5l u b y , l w > o b l

လၢကီၢ်ပယီၤတၢ်သဘျီအဂီၢ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤကလုၢ်န့ၣ်ခဲလၢၣ်,ထံၣ်ကီၢ်သးပၣ်တံၣ်ခဲလၢၣ်ဟံးလိာ်သ

ကပူအသီးယုထီဉ်ပာ်ဖျါဝဲလၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်အပူၤလီၤ.(ဖဆပလ)လၢအန့ၢ်ထီဉ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤတခီ
တရဲၣ်ကျဲၤဝဲမုာ်မုာ်ခုဉ်ခုဉ်လၢထံၣ်ကီၢ်သးဂ့ၢ်ဝီအပူၤဘၣ်အမဲၣ်ညါစးထီဉ်ကျဲၤဆိဝဲလၢတၢ်စုကဝဲၤ
ဒီးတၢ်စုဆူဉ်ခိဉ်တကးအကျဲၤက

ပူၤအယိဘၣ်ဒုးဆၢက့ၤတၢ်အဖီခိဉ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးဘၣ်ကဲထီဉ်ဝဲဒၣ်လီၤ.(ဖဆပလ)ပဒိဉ်လၢအူ
န့းတီခိဉ်ရိဉ်မဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအဒုးအိဉ်ထီဉ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးလီၤ.ဝဲ(ဖဆပလ)အစိၤကတီၢ်ပူၤ(ဖ
ဆပလ)ပဒိဉ်တဂုဉ်ကျဲးစးကျဲၤက့ၤထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးအဂ့ၢ်ဘၣ်ကျဲဘၣ်ကပူၤလၢထံၣ်ကီၢ်သးအ
ကျဲနီတဘျီဘၣ်.ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးအံၤအခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိမ့ၢ်ဒၣ်ထံၣ်ကီၢ်သးဂ့ၢ်ဝီဒီးကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဂ့ၢ်
ကိတဖၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တဂုဉ်ကျဲးစးမၤလီၤကဆုဉ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိအံၤဘၣ်အမဲၣ်ညါဘုဉ်ဒိဉ်ထီဉ်သးကရူၢ်
အဂံၢ်အဘါလၢအဘၣ်တၢ်တီခိဉ်ရိဉ်မဲၣ်အံၤလၢသးခိဉ်ကျဲၢ်န့ၣ်ဝဲလီၤ.

(8) r q v y ' d t p l w > t d o ;

သးခိဉ်ကျဲၢ်န့ၣ်ဝဲအသးကရူၢ်မုာ်သးကရူၢ်လၢအဂ့ၢ်န့ၣ်ဆူဉ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢ(ပထ
)ပဒိဉ်လၢကိတီၢ်ခိဉ်ကျဲၢ်အူန့းတီခိဉ်ရိဉ်မဲၣ်အံၤအိဉ်လၢသးဂံၢ်ဘါဝဲ(၁၉၆၂)လၢမးရူး(၂)သီအခါလီၤ.
ပၤထံပၤကီၢ်ဒ်သးပဒိဉ်အသီးလၢ “ တၢ်ပၤဆၢကိဉ်ကး ” (တေၣ်လုန်ရေးကေၣ်စိ)ဒီးတဆီဆူ(မဆ
လ)ပဒိဉ်အသီးစးထီဉ်(၁၉၆၂)တုၤ(၁၉၈၈)ဒၣ်လဲၣ်လီၤ.တၢ်ပၤဆၢကိဉ်ကး(တေၣ်လုန်ရေးကေၣ်စိ
စိ)ပဒိဉ်အံၤတျၢ်ဟးဂီၤကွံာ်ပၣ်လံာ်မၣ်ဒ်ဒ်မိဉ်ခြံၣ်စံာ်သန့လၢတၢ်စုးကါတၢ်လံာ်အံၤတကတီၢ်ဘၣ်တ
ကတီၢ်ဝဲၤ,စူးကါမၤထွဲတပၣ်တံာ်သးမိၤစိရီၤတၢ်ပၤတၢ်ပြးအကျဲသန့လီၤ.ကျးတၢ်ယာ်ကယဲၢ်ဒ်မိဉ်
ခြံၣ်စံာ်ခွဲးယာ်ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်နးနးကလဲာ်လီၤ.

(မဆပလ)ပဒိဉ်မ့ၢ်ပဒိဉ်တဖုလၢအဟံးယာ်ကလုာ်ဒိဉ်စိသန့ဒီးယီၢ်တၢ်မၤသဘံးကွံာ်ကလုာ်
န့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မိၤန့ၢ်သးလီၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ထံသိးတုၤသိးခွဲးယာ်ဒီးတၢ်စံာ်ညီၣ်ပၤသးခွဲးယာ်ခီဖျိတၢ်
ထီဉ်ဒုးလၢသးဂ့ၢ်ဝီအကျဲၤကပူၤန့ၣ်လီၤ.

ယုာ်တၢ်မၤဟးဂီၤကွံာ်ကလုာ်န့ၣ်တဖၣ်အလံာ်အလဲၢ်ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ,မၤဟးဂီၤလီၤမၤကလုာ်န့ၣ်
တဖၣ်လၢတၢ်ကျဲၣ်ကျဲၣ်သ့ၣ်သန့တဖၣ်လၢကွံာ်အခါလီၤ.

ပုၤမၤလဲၢ်အိဉ်ကီၢ်ကျိဉ်စုကစၢ်တဖၣ်အတၢ်ထုးထီဉ်ပနံာ်တၢ်မၤလီၢ်တဖၣ်လိးဝဲအပူၤဒီးဟံး
က့ၤဝဲဒၣ်လီၤ.မ့ၢ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤကျိဉ်စုကစၢ်တဖၣ်အတၢ်ထုးထီဉ်ပနံာ်တၢ်မၤလီၢ်တဖၣ်တခီဟံးန့ၢ်
ကွံာ်ဝဲကလိကလိလီၤ.ဟံးန့ၢ်စုဟ့ၣ်လီၢ်ဒီးစုဆိဉ်ထွဲအကလုာ်ကလုာ်လၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤတဖၣ်ဝဲပာ်
လီၤမၤဖျါထီဉ်ကတီၢ်ယာ်ကတီၢ်ဖုဉ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤဘၣ်ဆၣ်တၢ်တကဲထီဉ်လိဉ်ထီဉ်တဖၣ်
ဖၤဘၢက့ၤဝဲတန့ၢ်ဘၣ်.ယုမၤန့ၢ်ကျိဉ်စုတၢ်ဟဲန့ၢ်ခီဖျိဂုဉ်ပူၤန့ၢ်ဆူဉ်ဝဲစံာ်ပုၤပနံာ်လၢအဟးထီဉ်တဖၣ်
လၢတၢ်အပူၤလၢအကစၢ်ပာ် ပနံာ်ဝဲဒၣ်ဝဲဆါဝဲဆူထံဂုၤကီၢ်ဂၤဒီးဒီးန့ၢ်စုစိးနါအါအါဂီၢ်ဂီၢ်,ဖိဉ်ကျဲၤ
ယာ်တၢ်သ့ၣ်န့ၢ်ကီၢ်ချၢပနံာ်တၢ်မၤတဖၣ်ဒီးသ့ၣ်န့ၢ်ပနံာ်လၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲဒီးဆါက့ၤဝဲဆူထံဖိကီၢ်ဖိက
မျၢၢ်လၢကဒီးန့ၢ်စုစိးနါအါဂီၢ်လီၤ.

မၤလဲၢ်ထီဉ်ဒိဉ်ထီဉ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးကတၢ်တန့ၢ်ကတၢ်တသ့ဘၣ်အမဲၣ်ညါအိဉ်ကဘျးအိဉ်က
ဘျဉ်ထံကီၢ်ကျိဉ်စုတဖၣ်ဒီးယုအဘျးဒၣ်ဝဲ,ဟံးကျၢၢ်ယာ်ထံကီၢ်မုာ်ကျိၤဝဲကွံာ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်ခဲ
လၢာ်အယိထံကီၢ်အံၤယာ်ထီဉ်ဖိဉ်လီၤကွံာ်ဝဲကွံာ်ကွံာ်တုၤဒၣ်လဲာ်ဘၣ်ကဲထီဉ်ထံကီၢ်လၢအဖိဉ်ကတၢ်
လၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢန့ၣ်လီၤ.ကလုာ်ခဲလၢာ်ကမျၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်တသ့ၣ်လီၤသးကွံာ်လၢတပၣ်တံာ်မိၤစိရီၤ
သန့လၢဘၣ်.ခီဖျိလၢဘၣ်တၢ်ပၤန့ၢ်ဆူဉ်အံၤလၢတၢ်စုကဝဲၤအယိဘၣ်အိဉ်ကီၢ်ပအုးယာ်အသးလီၤ.
ဘၣ်ဆၣ်လၢခံကတၢ်ခီဖျိလၢကီၢ်ဒိတဘျဉ်ထီဉ်ဝဲ(ယိးလွံၤဖျါဂ့ၢ်ဝီဒိဉ်)အဆၢကတီၢ်ပူၤကမျၢၢ်
တဖၣ်ရူၢ်လီၤကွံာ်ပဒိဉ်(၃)ဖုတဆီတဆီဒၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ.

ယိးလွံၤဖျါဂ့ၢ်ဝီဒိဉ်ဘၣ်ကမျၢၢ်အတၢ်ပြုထီဉ်အံၤဟဲကဲထီဉ်သးခီဖျိလၢကွံာ်ဖိသးစၢ်တဖၣ်အတ

၎်တီၣ်ခိၣ်ရိၣ်ခဲးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးတၢ်ပၤပၤထီၣ်အံၤအယိၣ်ကလုာ်န့ၣ်ဒီးကမၤတဖၣ်,အမဲာ်စီၣ်နီၣ်စီၣ်ထီၣ်လၢထံၣ်ဂၢၢ်သးဂ့ၢ်ဝီတကးဘၣ်သးမိၤစီရိၤအတၢ်ဒိၣ်စီဒီးအက့ၢ်အဂီၢ်တဖၣ်လီၤသလၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

t q' d(2) **unlv>yk'qxt *kcd xh'ubEI**

1unlv>yk'qxt uhyeD

ကညီတၢ်ပၤဆါအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ကလုာ်တၢ်ပၤဆါလၢအဂဲၤလိာ်ဝဲဒ်သီးကညီဒီတကလုာ်ညါကထူၣ်ဖျါထီၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤအကလုာ်ကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တၢ်ပၤဆါလၢအဂဲၤလိာ်တၢ်ဒ်သီးကညီဒီတကလုာ်ညါကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

ကညီတၢ်ပၤဆါအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ကလုာ်ဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်တၢ်ပၤဆါလၢအဂဲၤလိာ်တၢ်လၢကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီယုာ်ဒီးဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ဂ့ၢ်ဝီန့ၣ်လီၤ.

2unlv>yk'qxt w>ynd uhp'd

(၁)မ့ၢ်ဒ်သီးကညီဒီတကလုာ်ညါကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကလုာ်တၢ်ထံၣ်သီးတုၤသီးဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤသးခွဲးယာ်အဂီၢ်

(၂)တၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ကညီကီၢ်(မ့တမ့ၢ်)ကညီကီၢ်စံၣ်လၢအအိၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤအလံာ်အထီၣ်လၢအတီအတြၢ်ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယာ်အဂီၢ်

(၃)တၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ကီၢ်စံၣ်ပာ်ဖျိၣ်ဖးဒရၢၢ်ကီၢ်စံၣ်လၢအအိၣ်ဒီးဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယာ်အဂီၢ်

(၄)ကညီကလုာ်ယုာ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ခဲလၢာ်လၢအအိၣ်လၢကညီကီၢ်စံၣ်ဒီးကီၢ်စံၣ်ဖျိၣ်အပူၤတဖၣ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အလၢအပုၤအဂီၢ်-တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

3l'k 'g'd ob 'Dw>'lyeD(*kcd xh'k 'g'Dw>c;yeDcd ob)

ဒုၣ်ဒါခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကလုာ်ဒိၣ်စီသန့ဒီးမိၤစီရိၤသန့န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ပညိၣ်ဒုးဝဲ(နအဖ)သုးမိၤစီရိၤကရူၢ်လၢအဟံးယာ်ဂၢၢ်ကျၢၤပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စီသန့န့ၣ်လီၤ.

4unlv>yk'qxt *h'bg u&hwz.

ကညီတၢ်ပၤဆါအဂီၢ်ခိၣ်ထံးဂံၢ်ဘါကရူၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ.ကညီဖိခဲလၢာ်လၢအမ့ၢ်ကညီကလုာ်န့ၣ်စၢၤတစံး,တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါတစံး,ပုၤတီၤပတီတစံး,မုၢ်ခါတစံးလၢအထီၣ်ဒါဝဲကညီကလုာ်အဒုၣ်အဒါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကယံၢ်မ့ၢ်ကညီဖိအတၢ်ကရၢကရိလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီချၢမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီလၢအထီၣ်ဒါကညီကလုာ်အဒုၣ်အဒါဒီးအတထီၣ်ဒါဝဲကညီတၢ်ပၤဆါမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီ,ခုၣ်အဲၣ်ယုာ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီ,ကညီဒီကလုာ်အတၢ်ရိၣ်ဖျိၣ်ယုာ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီန့ၣ်မ့ၢ်ကညီတၢ်ပၤဆါဂံၢ်ဘါကရူၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

5unlv>yk'qxt odr(r'lvrh) t w'buDwz.

ကလုာ်န့ၣ်တၢ်ပၤဆါအတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢအထီၣ်ဒါဒုၣ်ဒါခိၣ်သ့ၣ်ဒီးတထီၣ်ဒါခုၣ်အဲၣ်ယုာ်ဒီးကညီတၢ်ပၤဆါတဖၣ်-

(၂)ဒ်မိဂ်ခြံဂ်စံဂ်ပဂ်တံဂ်ကရၢတဖၣ်လၢအထီဒါဒ်ဒါခိၣ်သ့ၣ်ဒီးတထီဒါဝဲဒ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဒီးကညီတၢ်ပၢ်ဆၢတဖၣ်

(၃)ကီၢ်ပူၤကီၢ်ချၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဒီးပူၤတဂၤဘၣ်တဂၤစ့ၣ်စ့ၣ်လၢအဒိသ့ၣ်ဒီးသးဆိၣ်မၤစၢၤခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဒီးကညီတၢ်ပၢ်ဆၢန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအသိၣ်မ့ၢ်ဒီးတံၤသကိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

6lw>wDd&drJ

(၁)ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢန့ၣ်ကဘၣ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအီၤလၢပူၤအဲၣ်ကလုာ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ကညီဒိကလုာ်စၢၤဖိၣ်ကရၢလၢအဘၣ်တၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်ထီၣ်အီၤလၢပူၤအဲၣ်ကလုာ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဖိတဖၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲကညီတၢ်ပၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ.

7l*Hbgo [Dcdoh vXw>qD x&nDv>ykqX

ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအဆိၣ်ထွဲကညီတၢ်ပၢ်ဆၢန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကညီကလုာ်အတၢ်အဲၣ်ပုၤကလုာ်သးသဟီၣ်လၢအဂၢၢ်အကျၢၤဒီးဒိကလုာ်တၢ်ရိၣ်ဖိၣ်ယုၣ်ဖိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.(ကဘၣ်မ့ၢ်ကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီသးသဟီၣ်.ကလုာ်တၢ်ရိၣ်ဖိၣ်ယုၣ်ဖိးလၢအဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.)

(uvkr*Hb; o [DvXt b. pHw>M.)

- (၁)သ့ၣ်ညါတူၢ်လိာ်ဟံးကဲကလုာ်ကိးကလုာ်ဒဲးအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်-
- (၂)ဒ်အဟံးန့ၢ်ပၤယၢ်.ဒိသဒါဝဲအပူၤကလုာ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အသိးတမၤဘၣ်ဒိကလုာ်ဂၤတဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်-
- (၃)ကလုာ်ကဒဲကဒဲအတၢ်ထံသိးတူၢ်သိးဒီးအတၢ်ဟံးကဲလိာ်သးယၢ်ခိယၢ်ဘးအဂံၢ်ထံးအဖိခိၣ်တူၢ်လိာ်.ဒိကန့ၣ်.လူၤပိာ်မၤထွဲဝဲတၢ်အိၣ်ဆိးသယဲၤယုာ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

8lw>'kuk* Bcd oh

(၁)မ့ၢ်လၢဒ်ဒါတဖၣ်စူးကါသုးမ့ၢ်ဂံၢ်ဘါ.စုကဝဲဂံၢ်ဘါတဖၣ်ဒီးထီၣ်ဒုးမၤနၢၤကညီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အယိကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကညီကလုာ်အတၢ်တူၢ်ဒုးပၢ်ဆၢတၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အယိတၢ်ဒုးအက့ၢ်အဂီၤခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲစုကဝဲတၢ်ဒုးန့ၣ်လီၤ.

(၂)ကတီၢ်အံၤတၢ်ကဘၣ်သုးထီထီၣ်တၢ်ဒုးဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ထီၣ်ဒုးတဖၣ်လီၤ.

9lw>u&X u&uk* Bcd oh

ဖဲတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒ်ဒါအတၢ်ထီၣ်ဒုးအဆၢတတံာ်ဘၣ်အကတီၢ်န့ၣ်.တၢ်ကရၢကရိအက့ၢ်အဂီၤခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဖိၣ်စုကဝဲၤအတၢ်ကရၢကရိက့ၢ်ဂီၤန့ၣ်လီၤ.တကတီၢ်ယီဖဲတၢ်န့ၣ်လီၤစုကဝဲတၢ်ဒုးအခါန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤဂၢၢ်မၤကျၢၤမၤဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်သုးမ့ၢ်လၢအဖိၣ်စုကဝဲၤန့ၣ်လီၤ.တကတီၢ်ယီန့ၣ်ဒ်သိးတၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢကီၢ်ပူၤကီၢ်ချၢအဂီၢ်တၢ်ကဘၣ်မၤဒိၣ်ထီၣ်လဲာ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(t l uvky&yk qXw>zt uhyeDwz. rH)

- ၁.ဒ်အအဲၣ်အပူၤကလုာ်ဒ်ဝဲအသိးမ့ၢ်ပူၤလၢအသ့အဲၣ်စ့ၢ်ကိးကလုာ်ဂၤဒီးတူၢ်ခိၣ်ဟံးသးဝဲတၢ်အဲၣ်ပုၤကိးကလုာ်သန့
- ၂.လၢအပူၤကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးအဂီၢ်ဟံးကဲဒိကလုာ်အတၢ်ဘၣ်ဘျးဒ်တၢ်အဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဝံၤ.လၢတၢ်ကိး

- မံအပူအိဉ်ဆါထာ်မတ်လါအကဲဒိကဲတ်.
- ၃.အုဉ်ကီဝဲခွဉ်အိဉ်ယုဉ်အကျဲသန့,တံမံအကျဲတဖဉ်ဒီးတံဟ်သးတံစံဉ်ညိဉ်တံတဖဉ်ဝံတံ
ဒါလါအလီဘဉ်အီတဖဉ်မဲဝဲလါအအိဉ်ဒီးတံဒိကနဉ်လူပိဉ်ထွဲတံဘျါ
- ၄.ဟ်ဒိဉ်ဒိကလုဉ်အတံရိဉ်ဖိဉ်ယုဉ်ဖိဉ်ဝံကယံအပူကလုဉ်အဒုဉ်အဒါခဲလါန့ဉ်သးဆါဝဲဒီးထဲး
ကျဲးစးမဲဝဲသပုဉ်လါအပူကလုဉ်တံထုဉ်ဖျဲးအဂီၢ်.
- ၅.သးဆါဝဲကလုဉ်ဂီတံမံကဲကုၢ်,တံဟတံဆူးသ့ဉ်အိဉ်ညဉ်ပုဉ်ဟီဉ်
ခိဉ်ဖိကဲဒိကဲဒီးတြိဆာဒုးထီဒါဝဲတ်တ်ဖျုဖျု
- ၆.ဟးဆူးဝဲကယံနီၢ်တဂါအတံဘဉ်ဘျုးသန့ဝံဟံးန့ၢ်မုဒါဒီးတံခိဉ်ရိဉ်မဲမတ်လါတံရိဉ်ဖိဉ်မဲ
သကိးတံသန့အဂီၢ်ထံးအဖိခိဉ်.
- ၇.ဒ်အအိဉ်ခိးမုဉ်လါတံလါအပူကလုဉ်အတံထုဉ်ဖျဲးအဂီၢ်အသိးအတံမုဉ်လါအမိလံမိဉ်ပုဉ်က
လိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်အဂီၢ်ကုဉ်ထီဉ်ဖးလီဝဲဒီးတံခိဉ်ရိဉ်မဲဝဲကန့ၢ်အဂီၢ်ဂုဉ်ကျဲးစးမဲဝဲထီဘိ.
- ၈.မုဒါလါအလီဘဉ်အီတမံလါလါန့ဉ်တမံဝဲတတံတဖျုဘဉ်,တမံဝံတံအမံဒိဘဉ်ဒီးမဲဝဲ
နီၢ်ကီၢ်လါတံသုဉ်ဆုဉ်သးဂဲအပူ
- ၉.အိဉ်ဒီးတံသုဉ်ဒုးဒုးတံသးစံကတုၢ်,သိဉ်ဒုးအသးသဟီဉ်ဒီးတံအိဉ်ဒီးတံကွဲမဲတ်တံတခီပၤ,
ထီဉ်ဆုဉ်တံမံဘဉ်အမဲညါအာဉ်လါအတံကမုဉ်ဘုဉ်ဝဲန့ဉ်လါ.
- ၁၀.ဟးဆူးတံမံကျိအိဉ်ကျိတံမံအကွဲအဂီၢ်တဖဉ်ဝံတံခိဉ်ရိဉ်မဲမတ်လါအလီကဲတ်တံပံဆါ,
မတ်မံလါတံမံနီၢ်န့ဉ်လါ.
- ၁၁.အိဉ်ဒီးတံတုဉ်ခိဉ်ဟ်သးလါကမံတံပံဆါတုၢ်လါတံလါတံပုၤဒီးကလဲဒိဖျိကယံတ်ကီ
တံဝဲတဖဉ်ဝံကဟံးန့ၢ်တံမံန့ၢ်န့ဉ်လါ.

**w>v/x;ohwz.M.rh&t l uvkylqkw>zhvz. t uk*Byedwz.
'Dw>vly&t l uvkylqkw>zhvz. ub. wlcjmo;' DrDlwcDh' k/vmt odM. vB**

- ၁.ယုဉ်ပံကလုဉ်ခိဉ်မိဉ်ခြံဉ်စံဉ်တံမံကျဲလါအမုဉ်ခွဉ်အိဉ်ယုဉ်-ကညိဒိကလုဉ်စာဖိဉ်ကရါအတံ
မံကျဲလါတံလါဆဲးတုၢ်အသးထုဉ်ပံဝဲဝံတုဉ်ခိဉ်ဟ်သးဝဲဒီးဂုဉ်ကျဲးစးမံဖျါထီဉ်ဝဲအမိလံမိဉ်ပုဉ်
လါတံမံနီၢ်အပူ.
- ၂.ဟ်ဒိဉ်တံရိဉ်ဖိဉ်တံခိဉ်ရိဉ်မဲတံဝံတံဟံးန့ၢ်မုဒါတံမံလါဆိအဖိခိဉ်မဲဝဲဒ်သိးအသုတဘဉ်
ဒိတံယုဉ်တံဖိး
- ၃.ယုဉ်ထံဉ်သုဉ်ညါဟီဉ်ခိဉ်ဘိမုဉ်အတံအိဉ်သး,ဒုဉ်ဒါအတံအိဉ်သးဒီးပတံအိဉ်သးတဖဉ်သးဝံ
အိဉ်အသိးန့ဉ်လါတံကရါကရိအတံဒီး,အိဉ်ဒီးတံသုဉ်ဆုဉ်သးဂဲလါတံဒုးအသးသဟီဉ်.
- ၄.အိဉ်ဒီးတံသးစါဆါ,တံသုဉ်ဆုဉ်သးဂဲဒီးဂုဉ်ကျဲးစးမံမုဒါလါအလီဘဉ်အီဝံ,ဝဲဉ်ဖးနီၤ
ဖးသမံသမိးကွဲအတံမံတဖဉ်ထီဘိ,ဒီးဒ်အလီအိဉ်ဝဲအသိးဘိဘဉ်ဝဲဒီးမံလဲထီဉ်လဲထီတံ
ဖံးတံမံ
- ၅.တံဖိဉ်ပျဲတဆိဘဉ်တဆိအဂီၢ်ထံးဖိခိဉ်မဲဝဲဒ်တံဟ်သးစံဉ်ညိဉ်တံတဖဉ်,တံသိဉ်တံသိဒီး
တံဘျါတဖဉ်အသိးလါတံလါဆဲး
- ၆.ကျဲသန့ဂုဉ်တဖဉ်အပူတကွဲမဲလူဘဉ်ပုဉ်အသးဘဉ်,တံပံဆါအတံဘဉ်ဘျုးအဂီၢ်ဟံးဂုဉ်
ဝဲမဲဝဲဒ်အလီအိဉ်အသိးဒီးမံတံလါခွဉ်အိဉ်ယုဉ်အကျဲသန့အဖိခိဉ်.
- ၇.အိဉ်ဒီးတံသးထုဉ်ပံနီၢ်နီၢ်လါတံဝဲဉ်ဖးနီၤဖးဒီးတံဝဲဉ်ဖးနီၤဖးလီကွဲသးဒုဉ်ဝဲဒီးစူးကါဝဲလါတ
မံနီၢ်အပူန့ၢ်ဝဲ
- ၈.သုတုဉ်ဆါအသးဒီးဟ်ပုဉ်အါဂါအတံဘဉ်ဘျုးလါညါ,တကွဲမဲတ်တံတခီပၤ,တအိဉ်ဒီးကရါထီဉ်

